

22 Mayıs 93

SAYFA

2

CUMHURİYET

KÜLTÜR

Aksanat, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi ve Galeri Nev'de yapıtları sergilenen ressam Erol Akyavaş:

Bu 'Haçlı seferi' daha ne kadar sürecek?

AHU ANTMEN

İstanbul gibi her anlamda "renk" cümbüşü yaşanan çok kalabalık bir şehrin, pek bilinmeyen bir köşesinde, "bugün"ün giremediği bir arka sokakta unutulmuş, yalnız, küçük bir kahve. Her zamanki 'müdavimleri'- o dünyanın insanları- ve burayı 'keşfetmiş' bir ya da iki 'yabancı'sı var. Oraya her gidişte, geçmişin izleriyle yüklü, geçmişten kalanlarla yaşayan bir dünyanın kapısı aralanıyor sanki, her ziyaret bir 'kendine yolculuk', her an bir yeni keşif. Burası, ne kadar uzak, ama ne kadar yakın!.. **Erol Akyavaş**'ın dünyası, bu küçük kahveyi andırıyor. Ama o, resimlerinin 'ele verdiği' bu dünyadan pek de söz etmeyi sevmiyor, resimleri konuşurken araya girmek istemiyor.

New York'ta yaşayan ressam Erol Akyavaş, İstanbul'da aynı anda üç ayrı mekanda, Aksanat, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi ve Galeri Nev'de sergiler açtı. Aksanat'ta son yıllarda yaptığı büyük boy tuvallerini, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde pleksiglas levhalar üzerine imajlardan oluşan "İkonoklastlar İçin İkonlar"ını ve Galeri Nev'de de öz-

Türkiye'nin ağzıyla kuş tutması gerekiyor. Optimist değilim, olmam için de bir neden yok. Bir de

şardaki değer sistemlerinin içinde kendini sorgulamaya başladığında, kendine ait olan, doğal hakkın olan, mirasın olan şeylerin o kadar da saçmasapan olmadığını görüyorsun. Biraz daha içine girince müthiş bir güzellik keşfediyorsun. Onların farkında olmadığı bir güzellik, bize has bir güzellik. Ve bu güzellik giderek sizi çekiyor ya da çekmiyor. Amerika özel bir örnek. Her milletin insan var. Ben orada inatla Türk vatandaşlığı sürdürülen bir insanım. Ben, **İlhan Mimaroglu** ve **Tunç Yalman** Pakistanlılarla vize kuyruğuna gireriz. Okuyruğa giren herkes bir nevi kültürel deklarasyon yapıyor. İtalyan girerken deklar ettiği **Leonardo**'lar, **Rafael**'ler, **Dante**'ler...Maalesef bizim Türkler girerken yalnızca pasaportunu gösteriyor. Pasaport kadar absürd birşey yok, nerede doğduğunu gösteren bir kağıt parçası. Bizim kuyruktakilerin çoğunun bagajı da boş. Var aslında, ama ne o bagajına o malları koyma ihtiyacını hissetmiş ne de koyduğu zaman karşı taraf anlayabiliyor. Mesela ben **Fazıl Hüsnü Dağlarca**'nın memleketindenim dediğin zaman hiçbir şey ifade etmiyor o adama.

-Türk olmak bir yana, batılı insanın Müslümanlara karşı müthiş bir önyargısı var. Şimdi bu koşullarda sizin dinsel temalardan yola çıkarak yapılmış işleriniz nasıl karşılanıyor?

Hoş karşılanmıyor. Bunu çok ters anlayanlar da var...Mesela bir Ankaralı eleştirmen yıllar önce benim sanatımı 'batıda egzotik görünme numarası' diye nitelendirdi. Bundan daha aptal birşey olamaz. Bizim bu yaptığımız aslında bir nevi dayağa davet. Gel vur bana diyoruz. Kasınıyoruz. 24 sene çalıştığım gale-

devlet tarafından yapılan çok dramatik işler var.

gün baskılarını sergiliyor Akyavaş. Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'ndeki sergisinin girişinde, Akyavaş'ın bir de geliri Bosna-Hersek savaş mağdurlarına aktarılmak üzere oluşturduğu bir başka sergi var: "Bosna'da sürüp giden etnik temizliğe ağıt..." Akyavaş, Oxford, Webster, Random, Redhouse gibi sözlüklerden alıntı yaparak, "etnik temizlik" kavramının anlamını yazmış duvara: "Dünyayı Musevi ve Hıristiyan olmayan topluluklardan, kafirlerden temizleme işlemi..." Bu "haçı seferi"nin daha ne kadar süreceğini merak ediyor Akyavaş... Bu girişimine nedense tepki duyan, anlamsız bulan kimi aydınları, Joan Baez'ın gidip oralarda konser verirken bizde "özgürlük şarkıları" söyleyenlerin kılınını kıpırdamamasını epeyce tartıştıktan sonra, söyleşimize başlıyoruz. "Hangisi hanım, hangisi metres belli değil" diye ifade ettiği yaşamındaki iki ana disiplin, mimarlık ve resim, New York'ta yaşam, yurtdışında çağdaş Türk sanatının konumu, resimlerdeki gizem...

- Siz sanat yaşamınıza resimle başlayıp, ardından mimarlığı seçtiniz. Ama çok geçmeden yeniden döndünüz resme...

Mimarlığı bırakmanın nedenleri son derece pratik. Bir kere sağlığımla yitirecektim. Kadının biri geliyor, seni günlerce mutfağıyla uğraştırıyor. Ya da bir büronun kapı koluyla uğraşıyorsunuz. Saçmasapan toplantılarla geçen onca saat. Ömür törpüsüydü. Mimarlıkla ilişkim kesildiğinde, ülserim de şıp diye geçti.

- Bir söyleşinizde sanatçının yalnızca sanatına gönül vermesi gerektiğini söylemişsiniz. Türkiye'de yaşam koşulları nedeniyle birçok işi birarada yürüten sanatçılar var. Bir de bu arada kendi çalıştığı alanda eleştiri yazanlar da var.

Bu bize has garabetliklerden biri. Aslında çok uzun bir liste var; "bize has çok tuhaf işler" listesi... Mesela ressamın aynı zamanda eleştirmen oluşu çok tuhaf birşey. Hem savcı, hem avukat, hem hakim nasıl olunuyor bilmiyorum. Demek ki müthiş bir yetenek var bu sanatçılarda. Böyle olunca da bir takım

Bu ay İstanbul'da üç ayrı mekanda farklı sergiler açan Erol Akyavaş'ın 'Diriye saydılar bizi' adlı çalışması.

şeyler tabii ki topal gidecektir. Ama belki pek de katı olmamak gerek. Güncel ihtiyaçlar var. Çocuğuna ayakkabı alması var, yemek yemesi var... Belki hepimiz mecbur kalırsak yapacağız onu. Yaptık da. Bakın, New York'taki lokantalarda

çalışan garsonların hepsi tiyatrocudur. Ekmek parası kazanmak gerekiyor, çok da katı olmamak gerek. Bütün mesele, ikisinin yakın disiplinlerde olmaması, bu biraz daha tehlikeli oluyor çünkü...

-Resimlerinde dinsel

temalardan yola çıkıyorsunuz...Tasavvufu siz bu denli etkileyen nedir?

Bunu bilemeyiz ki... Sevgi işlerinin hesabı kitabı olmaz...

-Peki tasavvufa ilginiz ne zaman, nasıl başladı diye soralım öyleyse...

Ailede bu işlere meraklı birkaç kişi vardı. Ama ona reaksiyon olarak tam

tersi oldu, Türkiye'deyken İşçi Partisi'ne girildi, faaliyetler, şamatalar...İşin tuhafı, bu ilginin yurtdışında netleşmiş olması... Bizde çok garip birşey vardır, hani iltifat olarak 'Avrupalı çocuk' derler. Aslında müthiş hakaretimiz birşey.

sonra bizim öyle Avrupalı diye birbirimizi övdüğümüz ve neredeyse hafif bir eziklik duyduğumuz şeylerin o kadar da ezilecek şeyler olmadığını görüyorsunuz, çünkü karşıdaki adamın ne mal olduğunu görüyorsunuz. Peki biz niye bu kadar

sene bunun kompleksini çektiğimiz ve politik olarak da hala çekmekte olan bir toplumuz? İşte bunları sorgulamaya başladığınız zaman birçok insanın önünde. Türk olmanın, Müslüman olmanın hiç de o kadar saçmasapan şeyler olmadığını farkına

varıyorsunuz ve hoşgörü sahibi oluyorsunuz. Ondan sonrası da özel merakına giriyor. Öte yandan, altı ay Amerika'da kalıp Türkçesini unutanlar da var.

-Öyleyse resimlerinize yansıyan bu düşünce yapısı, biraz tepkisel diyebilir miyiz?

İnat yapmak gibisinden değil ama, di-

ri bana açıkça, kusura bakma bizim müşterilerimizin yüzde 80'i Yahudidir dedi. Birden, böyle serbest ekonomi pazarında korkunç bir kültürel önyargılı ekonomik baskıyla karşılaşıyorsun. Tabii o vakit ister oyna ister oynama.

-Siz inatla oynuyorsunuz ama...

H

erkesin Bach çalması şart değil, çok güzel kaval çalmak lazım. Ama o kaval çalmanın ayıp olduğu düşüncesi kafamıza o kadar yerleştirilmiş ki...

E tabii şimdi Osmanlılık da var ya!... İnatla sürdürüyorsunuz. Zaten belli bir şeyi inançla yapmayacaksın niye yapacaksın ki kardeşim?

-Bir de batıya göre daha az gelişmiş ülkelerin çağdaş sanatla ne işi var, bıraksınlar bu işleri, kendilerine özgü işlerle uğrasınlar gibi ilginç bir düşünce de var...

Bir de lazım olunca onları Kore'ye yollarız... Öyle işlere yarıyorlar, belli, iyi adam dövüyorlar...

-Türkiye'de ne kadar iyi işler yapılırsa da bu önyargı uluslararası alanda kendini göstermesini hep engelleyecek mi?

Ağzıyla kuş tutması gerekiyor Türkiye'nin. Optimist değilim açıkçası. Optimist olmak için de bir neden yok. Bir de devlet tarafından yapılan çok dramatik, rezilce bir takım işler var. Mesela hala mehter takımı yolluyorlar...Milletin ödünü koparıyor bu, zaten bıyıkları da takma, sürekli düşüyor. Bu yarım bıyıklı mehterler için inanılmaz paralar harcanıyor. Mehter takımı büyük bir program içinde küçük bir nokta olabilir ama vahşi, barbar, etrafı terörize eden, bulduğu kızları "şapan" Türk imajının sanki sembolü yani...Bir de Kültür Bakanlığı'nın düzenlediği gezici sergiler var. İnanılmaz bir pespayelik. Kayseri'de resim öğretmenini Necmiye hanımın kuşları falan...Necmiye hanıma bir diyeceğim yok ama biz Uganda değiliz. Ama ne kadar yanlış varsa da yapıyoruz.